

Til Byråd for kultur, idrett og friluftsliv

Høringsutkast

1 Innledning

I henhold til kommuneloven skal regnskapsrevisor utføre forenklet etterlevelseskontroll med økonomiforvaltningen. Kontrollen skal skje i forlengelsen av revisjonen av regnskapet. Den skal rette seg mot de delene av økonomiforvaltningen som går utover å uttale seg om årsregnskapet.

Denne etterlevelseskontrollen er utført med såkalt moderat sikkerhet i samsvar med kommuneloven (paragraf 24-9) og god kommunal revisjonsskikk (RSK 301).¹ Etterlevelseskontrollen er formalisert gjennom en revisoruttalelse til kontrollutvalget.

1.1 Etterlevelseskontroll - bygging av nye idrettshaller

Trondheim kommune hadde tidligere for få idrettshaller til å dekke innbyggerens behov for benyttelse av idrettshaller. Løsningen ble det som i dag omtales som "Trondhjemsmodellen". Dette er en modell for samspill med idrettslagene når idrettslagene bygger idrettshaller i egen regi. Formannskapet vedtok i juni 2016 at det skulle settes i gang arbeid med å videreutvikle og forbedre modeller for bygging og drift av idrettslagseide idrettshaller.² I november samme år vedtok formannskapet prosedyrer for bygging av idrettshaller i regi av idrettslag og maler for avtaler om henholdsvis finansiering og bygging av idrettshall samt drift og bruk av idrettshaller.³ Bakgrunnen var å få avklart noen prinsipper for å gjøre samarbeidet med kommunen forutsigbart både for kommunen og for idrettslagene, slik at kommunen blant annet kunne planlegge og finansiere sine tilskudd best mulig for på sikt å nå målet om flere spilleflater i idrettshaller.

Flatåshallen var første prøveklut for denne modellen. Hallene på Utleira og Heimdal ble bygget etter gamle avtaler. Flatåshallen, og etter hvert Sjetnehallen, ble brukt som modell for likebehandling av framtidige haller. Nivået til investeringstilskuddet til Sambrukshallen i Lade idrettspark var også et underlag for videre investeringstilskudd.

De vedtatte malene var ikke tenkt som standardiserte kontrakter, men skulle tilpasses den enkelte utbygging. Det var likevel viktig at kommunen skulle praktisere mest mulig likebehandling mellom idrettslagene.

Avtalene har betydelige økonomiske konsekvenser for Trondheim kommune. I tillegg til investeringstilskudd til bygging av haller, driftstilskudd og kapitaltilskudd⁴, dekker kommunen de rekkefølgekrav som naturlig bør finansieres av kommunen ut fra et likebehandlingsperspektiv.

¹ Forenklet etterlevelseskontroll med økonomiforvaltningen gjeldende fra 1.1.2020.

² Formannskapet sak 147/16, arkivsak 16/21131 av 7.6.2016 om "Samspill mellom Trondheim kommune og idrettslag ved bygging og finansiering av idrettshaller".

³ Bystyret sak 153/16, arkivsak 16/36900, jf. formannskapssak 147/16.

⁴ Driftstilskudd og kapitaltilskudd blir nærmere beskrevet i kapittel 3.

Ranheimshallen er også bygget for paraidrett, og i denne forbindelse vedtok bystyret et ekstra bidrag på 5 millioner kroner.⁵

Oppfølging av avtalene ligger til økonomiforvaltningen. I vår etterlevelseskontroll undersøker vi hvordan kommunen følger opp disse.

1.2 Problemstillinger

Vi har valgt følgende problemstillinger for undersøkelsen:

1. Sikrer Trondheim kommune likebehandling mellom idrettslagene ved tildeling av investeringstilskudd?
2. Følger Trondheim kommune opp at idrettslagene overholder kravene i avtalene om bruken av de årlige drifts- og kapitaltilskuddene?

1.3 Metode

Metodisk baserer undersøkelsen seg på politiske saker, dokumentgjennomgang, regnskap og intervjuer.⁶ Vi har innhentet kostnadsoverslag utarbeidet av idrettslagene og avtaler mellom kommunen og idrettslagene for å vurdere sammenlignbarhet mellom idrettslagene når tilskuddsbeløpet beregnes.

Vi har brukt standard for god kommunal revisjonsskikk RSK 301 Forenklet etterlevelseskontroll med økonomiforvaltningen som veiledning i vår utførelse av etterlevelsesrevisjonen. Standarden er utarbeidet av NKRF-kontroll og revisjon i kommunene i samarbeid med Den norske revisorforening.

Vi kontrollerer perioden 2017- 2024. I tillegg til hallene som er bygget i denne perioden, har vi inkludert to avtaler fra 2013, da disse respektive hallene har vært med på å danne grunnlaget for Trondhjemsmodellen.

2 Revisjonskriterier

Revisjonskriteriene er hentet fra bystyrets vedtak og inngåtte avtaler. Likebehandling er et viktig prinsipp i offentlig forvaltning. I den politiske behandlingen der Trondhjemsmodellen ble lagt til grunn i samhandlingen mellom kommunen og idrettslagene, er forutsigbarhet for idrettslagene og likebehandling mellom idrettslagene viktige momenter. Revisjonen vil i vår kontroll ha fokus på at kostnadsoverslagene fra idrettslagene inneholder de samme kostnadselementene. Da kostnadsoverslagene er grunnlaget for investeringstilskuddet, bør disse være sammenlignbare idrettslagene imellom. Avtalene om drifts- og kapitaltilskudd har klare krav til hvordan tilskuddene skal brukes.

På bakgrunn av dette har vi utledet følgende revisjonskriterier for prosjektet:

1. Tilskudd er gitt på bakgrunn av sammenlignbare kostnadsoverslag fra idrettslagene.

⁵ Bystyret sak 109/20 Første økonomirapport 2020 av 17.6.2020.

⁶ Vi har hatt intervju med Enhet for idrett og friluftsliv.

2. Trondheim kommune sikrer at idrettslagene benytter kapitaltilskuddene til nedbetaling av lån i tråd med inngåtte avtaler.
3. Trondheim kommune sikrer at idrettslagene ivaretar sitt vedlikeholdsansvar i tråd med inngåtte avtaler.
4. Trondheim kommune har rutiner som sikrer at brudd på avtalene får konsekvenser for avtalepartene.

Kriterie 1 vil svare på problemstilling 1, mens kriteriene 2-4 svarer på problemstilling 2.

3 Resultater

3.1 Sammenlignbare kostnadsoverslag

Revisjonskriterier

Tilskudd er gitt på bakgrunn av sammenlignbare kostnadsoverslag fra idrettslagene.

Fakta

I henhold til avtaler som inngås med idrettslagene om finansiering og bygging av idrettshaller, er idrettslagene ansvarlig for finansiering av hallene. Under forutsetning av at idrettslagene bidrar med fem prosent av brutto investeringssum gir Trondheim kommune et kontantbidrag tilsvarende 30 prosent av brutto investeringskostnad, avgrenset til 19,5 millioner kroner.

I tillegg til Heimdalhallen og Utleirahallen fra 2013⁷, viser gjennomgangen av kommunesegnskapet at Trondheim kommune siden formannskapssaken i 2016, har gitt investeringstilskudd til seks idrettshaller.

⁷ I budsjettet for 2011 ble det i bystyresak 161/10 satt av tilskuddsmidler på 15 millioner kroner til hver av hallene. Videre ble det i bystyresak 147/12 bevilget ytterligere 4,5 millioner kroner til disse hallene. Det ble inngått 10-årige leieavtaler med henholdsvis Heimdal idrettsforening i sak 229/11 og Utleira IL i sak 32/13. Avtalene er reforhandlet i bystyresak 143/24.

Tabell 1. Oversikt over kostnadsoverslag, beregnet tilskudd og utbetalt investeringstilskudd.

Idrettshall	Kostnadsoverslag inkl mva	30 prosent av brutto kostnadsramme	Investeringstilskudd
Heimdalhallen	94 500 000	28 350 000	19 500 000
Utleirahallen	62 640 000	18 792 000	19 500 000
Sjetnehallen	55 500 000	16 650 000	16 650 000
Flatåshallen	56 400 000	16 920 000	16 910 803
Ranheim idrettshall	112 200 000	33 660 000	19 500 000
Sambrukshall Lade	69 100 000	20 730 000	19 500 000
Myrahallen	90 400 000	27 120 000	19 500 000
Trygg/Lade	70 200 000	21 060 000	19 500 000

Kilde: Trondheim kommunerevisjon

Utleirahallen har mottatt et høyere investeringstilskudd enn 30 prosent av kostnadsrammen tilsier. Malene for Trondhjemsmodellen var ikke etablert på dette tidspunktet.

Sambrukshallen Lade er til forskjell fra de øvrige hallene, ikke bygget med noen avtale med kommunen. Det er likevel, etter politisk vedtak, gitt investeringstilskudd til denne hallen, som er bygd av Trondheim Taekwon-Do klubb, Trondheim Tennisklubb og Vikåsen bordtennisklubb.⁸

Det er ingen søknadsprosess i forkant av gitte investeringstilskudd. Prioriteringene gjøres på bakgrunn av politiske vedtak, jf bystyrets årlige rullering av sak om *Investeringer og driftsprosjekter innenfor idrettsområdet - vedtatte prosjekter og prioriteringer framover*, og bystyrets vedtak av årlige handlings- og økonomiplaner.⁹ Idrettsrådet¹⁰ har egne lister med sine prioriteringer for fremtidige kommunale investeringsprosjekter innenfor idrettsområdet. Idrettsrådet høres i forkant av bystyrets årlige rullering av planene.

Idrettslagene utarbeider kostnadsoverslag etter å ha innhentet tilbud for bygging av idrettshaller. De fleste bruker KLP som långiver og idrettslagene må også overfor långiver synliggjøre finansieringsplan og planer for driftsøkonomien og håndtering av lånekostandene.

Enhet for idrett og friluftsliv har opplyst at de ikke foretar noen konkrete kontroller av mottatte kostnadsoverslag, utover at de ses opp mot tidligere avtaler mellom Trondheim kommune og idrettslag som har bygd idrettshaller. Kostnadsoverslagene inkluderer blant annet rekkefølgekrav som idrettslagene selv skal bekoste.

⁸ I formannskapstak 15 i 2016 vedtok formannskapet et investeringstilskudd til Sambrukshall på Lade basert på en søknad fra Lade Tennisarena AS, Vikåsen Bordtennisklubb og Trondheim Taekwon-Do-Klubb.

⁹ Sist behandlet i sak 138/24 den 12.6.2024.

¹⁰ Idrettsrådet i Trondheim består av alle idrettslag i Trondheim kommune som er tilsluttet Norges idrettsforening.

Flatåshallen og Trygg/Lade-hallen skiller seg ut ved at begge hallene er bygget som kombihaller med idrettshall og fotballhall. Ifølge Enhet for idrett og friluftsliv er disse hallene mer komplekse i og med at kommunens finansieringsbidrag har vært tilknyttet idrettshallen, mens idrettslagene har mottatt et 10 prosent kommunalt tilskudd, i likhet med andre spillemiddelberettigede prosjekter i regi av idretten i kommunen, til fotballhall-delen. Grensesnittene mellom idretts- og fotballhallen har vært noe komplekse å komme frem til.

Det er ikke utarbeidet noen felles mal som idrettslagene skal benytte ved innsending av kostnadsoverslag. Men enheten sier at det skal være realisme i både kostnads- og finansieringsbudsjett, noe som blir gjennomgått sammen med idrettslagene. I og med at Flatåshallen og Trygg/Lade-hallen var i en særstilling med bygging av fotballhall samtidig, ble det satt krav om å dele kostnadsbudsjettet på disse to byggene, slik at kommunen kunne ha et best mulig grunnlag for å vurdere investeringstilskuddet til idrettshallsdelen. Det er fokus på at det skal være en rettferdig likebehandling av idrettslagene. Kommunen anser kostnadsoverslagene som relativt sikre anslag, da idrettslagene har anbudsprosesser for anskaffelsene. Det omtales i saksframleggene til bystyret at idrettslaget har innhentet tilbud i henhold til regelverket for offentlige tilbud. Regelverket for offentlige anskaffelser legges til grunn fordi at hallprosjektene har vesentlig andel av offentlig finansiering (kommunale tilskudd, merverdiavgiftskompensasjon og statlige spillemidler). Kommunen innhenter ikke kontraktene mellom idrettslagene og utbyggerne, og de kontrollerer ikke om idrettslagene har fulgt alle formaliteter knyttet til offentlige anskaffelsesregler.

Kostnadsoverslagene ligger til grunn for bystyrets behandling av de kommunale lånegarantiene. I saken foreligger også et foreløpig lånetilsagn fra långiver.

Proessen "avsluttes" med et vedtak der bystyret slutter seg til vedlagte avtaler som regulerer samarbeidet mellom kommunen og idrettslaget når det gjelder finansiering/bygging og drift/leie av idrettshallen. Avtaleforslagene er vedlagt bystyrebehandlingen av de spesifikke idrettshallene. Bystyret gir administrasjonen fullmakt til å slutføre forhandlinger med idrettslagene innenfor gjeldende budsjetttrammer. Utbetalingen av investeringstilskuddet skjer etter at det foreligger igangsettelsestillatelse fra kommunens byggesaks kontor.

Det er også politiske vedtak om detaljregulering og orientering om økonomiske konsekvenser (blant annet rekkefølgekrav) for Trondheim kommune for hver hall som skal bygges.

Revisjonen har gått gjennom kostnadsoverslagene for de seks idrettshallene som er gitt investeringstilskudd. Disse er, med unntak av Sambrukshallen på Lade, detaljerte og spesifisert med hensyn til kostnader for blant annet byggelånsrenter, prisstigning og reserve. Kostnadsoverslaget for Sambrukshallen Lade er oppgitt som total investeringsramme.¹¹

Tabellen nedenfor viser hvordan idrettslagene har spesifisert ulike elementer i sine brutto kostnadsoverslag.

¹¹ Opplysninger i bystyresakene om kommunal garanti, 157/16, 158/16 og 159/16.

Tabell 2. I tabellen er det benyttet beløp i hele millioner, eksklusive mva.

Idrettshall	Utbetalingsår	KPI ¹²	Prisstigning**		Reserve**		Byggelånsrenter***		Gj.sn rente fra SSB
			Beløp	Prosent	Beløp	Prosent	Beløp	Prosent	
Heimdalhallen	2013	2,2	0,5	0,9	3,5	6,0	2,3	2,5	3,9
Utleirahallen	2014	2,2	Nei	ia	2,2	5,0	Nei	ia	3,9
Sjetnehallen	2018	3,1	0,5	1,3	2,5	6,7	1,0	1,8	3,0
Flatåshallen idrettshall	2017	1,6	Nei	ia	1,0	2,5	1,5	2,7	2,9
Ranheim idrettshall	2020	2,5	3,6	5,2	4,3	6,2	0,8	0,7	2,8
Sambrukshall Lade *	2017	1,6	Ikke spes	Ikke spes	Ikke spes	Ikke spes	ikke spes	ikke spes	2,9
Myrahallen	2021	3,2	3,0	5,5	3,0	5,5	0,6	0,7	2,4
Trygg/Lade	2022	7,0	Nei	ia	2,3	4,8	0,6	0,9	3,8

Kilde: Trondheim kommunerevisjon

*Sambrukshall Lade fikk investeringstilskudd i 2017, men får ingen årlige drifts- og kapitaltilskudd.

**Prosentandelen for prisstigning og reserve har vi beregnet mot entreprisekostnaden eks mva.

***Prosentandelen på byggelånsrenter har vi beregnet mot brutto investeringsramme fratrukket byggelånsrenter.

Prisstigning

Idrettslagene har i varierende grad tatt inn prisstigning i sine kostnadsoverslag.

Kostnadsoverslagene for Sjetne-, Ranheim- og Myrahallen er inkludert prisstigning med mellom 1,3 og 5,5 prosent. Flatåshallen og Trygg/Lade har ikke regnet inn prisstigning, mens vi for Sambrukshall Lade ikke har tilgjengelige data.

Isolert sett er prisstigningen høyere for Ranheimshallen og Myrahallen enn det KPI viser. Brutto investeringsramme for disse hallene er langt over grunnlaget for beregning av tilskudd, og har derfor ingen betydning for investeringstilskuddene. For Sjetnehallen og Flatåshallen derimot, er prisstigning enten ikke tatt med, eller ligger under KPI.

Reserve

Med unntak av Sambrukshall Lade, hvor vi ikke har hatt tilstrekkelig detaljerte kostnadsoverslag, har alle idrettshallene inkludert reserve i sine kostnadsoverslag. Posten har variert mellom 2,5 prosent (Flatåshallen) og 6,7 prosent (Sjetnehallen). Dette tilsvarer henholdsvis 1 millioner kroner og 2,5 millioner kroner. De fleste idrettslagene har brukt en reserveandel på rundt fem-seks prosent.

¹² KPI er konsumprisindeks fra Statistisk sentralbyrå (SSB)

Heimdalhallen og Utleirahallen har ikke mottatt investeringstilskudd, men de årlige drifts- og kapitaltilskuddene for disse hallene er imidlertid basert på investeringskostnadene. Brutto kostnadsramme for Heimdalhallen som var 73,5 millioner kroner har inkludert reserve, prisstigning og byggelånsrenter. Utleirahallen hadde et kostnadsoverslag på 62,6 millioner kroner inkludert reserve, men ingen prisstigning eller byggelånsrenter.

Enhet for idrett og friluftsliv opplyser at behovet for reserve kan påvirkes av entreprisform; samspillskontrakt eller totalentreprise.

Byggelånsrenter

Med unntak av Sambrukshall Lade, inkluderer alle kostnadsoverslagene byggelånsrenter. For Sambrukshall Lade har vi ikke hatt tilgang til detaljert kostnadsoverslag. For Heimdalhallen og Utleirahallen har det vært egne prosedyrer for beregning av årlig drifts- og kapitaltilskudd da disse avtalene ble inngått før Trondhjemsmodellen ble innført.

For å få et inntrykk av nivået idrettslagene har brukt på byggelånsrenter, har vi sammenlignet byggelånsrentene med gjennomsnittlig lånerente fra SSB for de angitte årene. Byggelånsrentene har vært lavere for alle idrettslagene enn lånerenten fra SSB. Byggelånsrenter og renter fra SSB er ikke direkte sammenlignbare da byggelånsrenter betales løpende gjennom prosjektperioden ved uttak av lån, mens SSB sine renter viser årlige rentekostnader.

Revisjonens vurdering

Trondheim kommune vurderer mottatte kostnadsoverslag opp mot tidligere inngåtte avtaler for å sikre rettferdig behandling av idrettslagene. Vår gjennomgang viser imidlertid at det er ulik praksis for hva kostnadsoverslagene inkluderer.

Det er ikke utarbeidet maler for hva som skal inngå i kostnadsoverslagene og hva som skal ligge til grunn for beregning av investeringstilskuddene. For Sjetne- og Flatåshallen kan dette ha fått utslag for investeringstilskuddet. Sjetnehallen har for eksempel lagt inn et lavt beløp på prisstigning, men høyt på reserve. Flatåshallen ikke har tatt inn prisstigning i sitt kostnadsoverslag og i tillegg en lav prosentandel og beløp som reserve. Dersom kostnadsoverslagene hadde inkludert disse elementene, kunne tilskuddet blitt høyere. På bakgrunn av disse forskjellene mener vi det er grunn til å stille spørsmål om tilskuddene blir gitt på likt grunnlag.

3.2 Oppfølging med bruken av kapitaltilskuddene

Revisjonskriterier

Trondheim kommune sikrer at idrettslagene benytter kapitaltilskuddene til nedbetaling av lån i tråd med inngåtte avtaler.

Fakta

I henhold til avtaler om finansiering og bygging av idrettshaller, gir Trondheim kommune et årlig kapitaltilskudd i maksimalt 15 år, tilsvarende det kommunen selv ville måtte betale for et lån tilsvarende den lånesaldo idrettslaget til enhver tid har, oppad begrenset til en lånesaldo på 15 millioner kroner. Renten avregnes årlig og etterskuddsvis med basis i snittrenten for kommunens lån.

Vi har fått opplyst at Enhet for idrett og friluftsliv vurderer å innføre halvårlig utbetaling av kapitaltilskuddet med avregning på slutten av året. Det for å lette likviditeten til idrettslagene.

Tabell 3. Tabellen nedenfor viser årlige kapitaltilskudd for idrettshallene i perioden 2017-2024

Idrettshaller	2024	2023	2022	2 021	2020	2019	2018	2017
Heimdalshallen	0,6	-	-	-	-	-	-	-
Utleirahallen	-	-	-	-	-	-	-	-
Sjetnehallen	1,5	1,4	1,1	1,1	1,2	1,2	-	-
Flatåshallen	1,5	1,4	1,2	1,1	1,2	1,2	1,1	-
Ranheim idrettshall	1,5	1,4	1,0	-	-	-	-	-
Sambrukshall Lade	-	-	-	-	-	-	-	-
Myrahallen	1,5	1,4	-	-	-	-	-	-
Trygg/Lade	1,5	1,4	-	-	-	-	-	-

Kilde: Trondheim kommunerevisjon

Heimdalshallen og Utleirahallen fikk kun driftstilskudd etter de gamle avtalene. I forbindelse med de nye avtalene fra 2024, vil også disse to hallene få årlige kapitaltilskudd; Heimdal fra 1.8.24 og Utleira fra 1.1.25. Sambrukshall Lade har kun mottatt investeringstilskudd, ingen årlige drifts- eller kapitaltilskudd.

Trondheim kommune stiller garanti for idrettslagets låneopptak. I henhold til de vedtatte malene og kommunens regelverk for garantistillelse gis det som hovedregel en simpel garanti.¹³ Kommunen stilte en simpel garanti for banklån knyttet til bygging av Heimdalshallen og Utleirahallen i 2013, og det samme er gitt for Sambrukshallen på Lade senere.

Som følge av nytt garantireglement i Trondheim kommune, er hovedregelen nå at kommunen gir selvskyldnergaranti for hallbygging i regi av idrettslagene.¹⁴ En selvskyldnerkausjon gir større sikkerhet for banken, med muligheter for lavere rentekostnad for idrettslagene.

Det følger av avtalen at idrettslagene skal dokumentere at avdragsbidraget benyttes til nedbetaling av lån. På spørsmål til Enhet for idrett og friluftsliv om hvordan dette følges opp,

¹³ I vedtatt mal fra formannskapssak 153/16 skulle Trondheim kommune stille med simpel garanti. Simpel garanti betyr at kommunen først blir forpliktet til å betale ved manglende betalingsevne hos idrettslaget.

¹⁴ Nytt garantireglement ble vedtatt i bystyresak 32/21 av 4.3.2021. Selvskyldnergaranti betyr at kommunen hefter for krav sammen med idrettslaget.

svarer enheten at de i forbindelse med utbetalinger av kapitaltilskuddet, ber om å få dokumentert lånesaldo. Enhet for idrett og friluftsliv får som garantist beskjed fra KLP dersom lånet misligholdes. Det har ikke vært praksis for å innhente årsregnskap for å kontrollere om reduksjon av lån er i overensstemmelse med årets kapitaltilskudd.

Enhet for idrett og friluftsliv opplyser at de ikke har et dokumentarkiv som dokumenterer hvilke handlinger kommunen har gjort og innhentet for å etterprøve om avtalene overholdes. Innhentet dokumentasjon ligger i dag elektronisk i dokumentmapper og via svar på epost. Enheten sier de vil vurdere å arkivere dette bedre, og ta stilling til hva som er arkivverdige materiale og ikke.

Revisjonens vurdering

Revisjonen mener det bør etableres en årlig kontroll der det sjekkes om idrettslagene faktisk etterkommer kravet om å benytte kapitaltilskuddet til nedbetaling av lån. Dette er viktigere nå som kommunen stiller selvskyldgaranti. I tillegg bør det foretas en kontroll med om allerede utbetalte kapitaltilskudd er benyttet til å betale ned på lån.

Eventuell halvårlig utbetaling av kapitaltilskuddet bør i tilfellet formaliseres inn i, eller som et tillegg til de inngåtte avtalene.

3.3 Oppfølging av idrettslagenes vedlikeholdsansvar

Revisjonskriterier

Trondheim kommune sikrer at idrettslagene ivaretar sitt vedlikeholdsansvar i tråd med inngåtte avtaler.

Fakta

I tillegg til kapitaltilskudd betaler kommunen for leie av hallen (også omtalt som driftstilskudd). Enhet for idrett og friluftsliv opplyser at det tilstrebes at det skal være noenlunde samsvar mellom det kommunen bidrar med økonomisk og den tid som kommunen har til disposisjon i hallen.

Det er inngått langsiktige avtaler mellom kommunen og idrettslagene om drift av idrettshallene. Hallene skal vedlikeholdes på en slik måte at hallens bruksverdi opprettholdes og framstår i godt vedlikeholdt stand i hele avtaleperioden.

Tabell 4. Tabellen nedenfor viser kommunens årlige leiesum til idrettshallene i perioden 2017-2024. Hele millioner kroner.

Idrettshaller	2024	2023	2022	2 021	2020	2019	2018	2017
Heimdalhallen	2,4	3,2	3,1	3,1	3,0	3,0	3,0	3,0
Utleirahallen	3,1	3,0	3,1	3,0	2,9	2,8	2,8	2,7
Sjetnehallen	0,9	0,9	0,9	0,9	1,0	1,0	0,9	-
Flatåshallen	0,9	0,9	0,9	0,8	0,9	0,9	1,1	-
Ranheim idrettshall	1,2	1,2	0,9	0,5	-	-	-	-
Sambrukshall Lade	-	-	-	-	-	-	-	-
Myrahallen	1,2	0,5	-	-	-	-	-	-
Trygg/Lade	1,2	0,5	-	-	-	-	-	-

Kilde: Trondheim kommunerevisjon

Heimdalhallen og Utleirahallen har fått et totalt driftstilskudd fra 2013, det vil si det er ikke splittet opp i hhv kapitaltilskudd og leie slik som for hallene etter Trondheimsmodellen. Disse to hallene har ikke mottatt et særskilt kapitaltilskudd, men en andel av de årlige driftstilskuddene har inkludert en kapitalandel. Tallene i tabellen ovenfor blir først sammenlignbare når en også inkluderer kapitaltilskuddet for hallene i Trondheimsmodellen. Når denne sammenligningen foretas er det samlede tilskuddet høyere for Utleirahallen og Heimdalshallen. De nye leieavtalene fra 2024 for disse to hallene fra 2013 er harmonisert med de øvrige avtalene som kommunen har med idrettslag.

Sambrukshallen Lade har kun mottatt investeringstilskudd.

Enhet for idrett og friluftsliv sier at de har innhentet regnskap ved stikkprøver, og at det planlegges for at det blir en fast ordning at idrettslagene skal sende inn regnskap årlig. Det er årlig dialog med idrettslagene om økonomi, og i mange tilfeller flere ganger i løpet av året. Dialogen omhandler også blant annet skolens bruk og vedlikehold av idrettshallene.

Enhet for idrett og friluftsliv påpeker at det er relativt nye haller, så vedlikeholdsbehovet har så langt ikke vært stort. Enheten har så langt ingen rutiner for å kontrollere avsetning til vedlikehold. Enheten vurderer at det fremover kontrolleres at idrettslagene setter av midler for vedlikehold, og at de rapporterer dette inn i en årlig rapportering til kommunen.

Revisjonens vurdering

Revisjonen mener Enhet for idrett og friluftsliv bør innhente budsjett og regnskap fra idrettslagene for å påse at det settes av midler og at det utføres løpende og periodisk vedlikehold av idrettshallene. Vi mener også det bør innarbeides en rutine og en plan for fysisk inspeksjon av hallene for å vurdere om idrettslagene overholder kravet til vedlikehold.

3.4 Konsekvenser av manglende overholdelse av avtaler

Revisjonskriterier

Trondheim kommune har rutiner som sikrer at brudd på avtalene får konsekvenser for avtalepartene.

Fakta

I henhold til driftsavtalene kan kommunen holde tilbake kapitaltilskuddet dersom vedlikeholdet forsømmes de første 15 årene. Etter at kapitaltilskuddet ikke lenger gis, kan kommunen kreve avkorting i leieprisen. Eventuelle tvister skal søkes løst ved forhandlinger. Det er ikke utarbeidet rutiner for årlig oppfølging.

Enhet for idrett og friluftsliv sin forståelse er at alle idrettslag tar sitt ansvar seriøst, og i god tid tar kontakt med kommunen for å diskutere løsninger på eventuelle utfordringer knyttet til økonomi. De siste års vesentlige økninger i renten har medført større utfordringer for betjening av lån knyttet til hallene; noe som idrettslagene har jobbet med tiltak for å løse. Enheten sier at det så langt ikke har vært avdekket vesentlige tilfeller av avtalebrudd, men at det har vært noen utfordringer for enkelte halleieres likviditet knyttet til driftskostnader. Enheten mener at idrettslagene i høy grad har overholdt avtalene. En eventuell sanksjon vil være at idrettslaget får beskjed om at de ikke forholder seg til avtalen, og en frist for å bringe forholdet innenfor avtalen.

Selv om det så langt ikke har vært noen betydelige avvik knyttet til avtalene, har det vært økonomiske utfordringer hos de to siste hallene som er bygget; Byåsen IL (Myrahallen) og SK Trygg/Lade. Det ble lagt frem saker til politisk behandling, hvor det ble gitt ekstra tilskudd på 1 million kroner til hvert av lagene. Dette gjaldt utfordring med mellomfinansiering av lån, som følge av høye renter, inntil spillemidler utbetales.¹⁵ I den forbindelse innhentet kommunen regnskapene og vurderte behov opp mot likebehandling; da disse to sist bygde hallene har vært gjenstand for en vesentlig høyere rente i sin mellomfinansiering enn de tidligere bygde hallene. Enhet for idrett og friluftsliv opplyser videre at SK Trygg/Lade og Ranheim IL har søkt om revidert lånegaranti, noe som vil bli fremmet som egne bystyresaker.

Revisjonens vurdering

Revisjonen mener det ikke er mulig å konkludere på hvorvidt det foreligger brudd på avtalene, da kommunen ikke har hatt tilstrekkelig oppfølging av vedlikehold og nedbetaling av lån. Det er ikke utarbeidet rutiner for å sikre en årlig gjennomgang av avtalene.

Revisjonen ber administrasjonen å vurdere et opplegg for en årlig rapportering av planlagt og utført vedlikehold.

¹⁵ Formannskapet sak 10/14 av 23.1.2024, arkivsak 2024/1265.

4. Konklusjon

Trondheim kommune sikrer i all hovedsak likebehandling mellom idrettslagene ved tildeling av investeringstilskudd. Enhet for idrett og friluftsliv har fokus på likebehandling og har hyppige møter med idrettslagene i forkant av politiske vedtak. Til tross for at enheten påser at kostnadsoverslagene innehar de samme kostnadselementene, viser undersøkelsen at det er ulikheter. Trondheim kommune har ikke standardiserte maler for kostnadsoverslag, og dette kan ha ført til ulik behandling av idrettslagene.

Trondheim kommune følger ikke godt nok opp at idrettslagene overholder kravene i avtalene om bruken av de årlige drifts- og kapitalstøttene. Kommunen mangler rutiner for å kontrollere at kapitalstøttene faktisk brukes til nedbetaling av lån slik avtalene krever. Det er utilstrekkelig kontroll av at idrettslagene setter av midler til vedlikehold, og at hallene vedlikeholdes i tråd med avtaler. Kommunen bør utarbeide en rutine for oppfølging, og innhente årsregnskap for idrettslagene for å påse at det betales ned på lån, og at det utføres- og avsettes til vedlikehold.

5. Tilsvar på rapporten

Vi ber om tilbakemelding på høringsutkastet innen 24. januar 2025.